

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 035/17

KLAGER: Initiativretten ved Norsk Presseforbunds (NPs)
kst. generalsekretær Nils Øy

ADRESSE: Rådhusgata 17

PUBLIKASJON: Valdres (papir)

PUBLISERINGSDATO: 04.01.2016

STOFFOMRÅDE: Helse/skole/justis

SJANGER: Nyhetsartikkel

SØKERSTIKKORD: Omtale av barn

REGISTRERT: 07.02.2017: Søknad om klagefrist kan fravikes
17.02.2017: PFU vedtok at klagefrist fravikes
18.02. 2017: Klage mottatt
20.02.2017: Igangsettelse av klagen

BEHANDLET I PFU: 18.04.2017

BEHANDLINGSTID: 60 dager

KLAGEGRUPPE: Initiativretten

PFU-KONKLUSJON:

HENVISNING VVPL.: 4.8

OMTALE/ANONYM.:

MERKNADER: Følgende klagesaker omhandler samme sakskompleks og behandles hver for seg i samme møte:
* Initiativretten mot ni medier: Aftenposten (028/17), Budstikka (029/17), Dagbladet (030/17), Dagsavisen (031/17), NRK (032/17), NTB (033/17), TV 2 (034A/17), Valdres (035/17) og Verdens Gang (036/17).
* NN med flere mot TV 2 (034B/17)
* Christine Meling mot Budstikka (291/16).

SAMMENDRAG:

Valdres publiserte **torsdag 7. januar 2016** en artikkel i papiravisen med tittelen: «**Budde tre måneder på hytta**» og undertittelen: «**Seks brevvekslinger med Øystre Slidre kommune om heimeundervisning.**» Inngressen var:

«13-åringen og mora ser ut til å ha budd på hytta på Beitostølen i nær tre måneder, sjølv om dei formelt sett berre hadde adresse i Øystre Slidre i 12 dagar.»

Artikkelen startet slik:

«Valdres» har prøvd å laga ei tidslinje for kva som har skjedd rundt den omkomne 13-åringen i siste halvdel av 2015. Opplysningane byggjer på ei rekke kjelder både i det offentlige apparatet og frå andre artikler i media:»

Videre i artikkelen, under mellomtittelen «Budde i Lommedalen», stod det:

«Jenta skal ha vore så mykje mobba på barneskulen at mora flytte jenta over til ein annan skule i Bærum, Det var medan ho gjekk på barneskulen at jenta utvikla eteforstyrning. I 2014 skal ho vore innlagt på Drammen sjukehus for dette. 17. august 2015 starta 13-åringen på Mølladammen ungdomsskule i Lommedalen, og møtte då på nytt tidlegare elevar som skal ha mobba henne. Alt same dag sende mora ein klagesak til Fylkesmannen i Oslo og Akershus om mobbing (psykososialt miljø).»

KLAGEN:

Klager er Norsk Presseforbunds (NPs) konstituerte generalsekretær, Nils Øy, som bruker sin initiativrett og klager inn ni medier, deriblant avisa Valdres.

Klager mener mediene har brutt Vær Varsom-plakatens (VVPs) punkt 4.8 når det gjelder omtalen av mobbing de første dagene etter at dødsfallet ble kjent: «I alle de innklagde publikasjonene er det etter min oppfatning i større eller mindre grad unnlatt å «ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barn(et). [...] De innklagde mediene har gjennomgående brakt kategoriske påstander om at mobbing er skjedd, uten særlig forbehold, og i flere tilfeller også slik at lyttere, seere og lesere må få det bestemte inntrykk at den påståtte mobbingen i mer eller mindre grad førte til det tragiske utfallet.»

Etter klagers mening var dekningen preget av at påstander raskt ble til fakta: «Med mange års erfaring i faget er jeg klar over at når en slik tragedie inntreffer under omstendigheter som i denne saken, der nye overraskende opplysninger kommer til i stort tempo, vil det ofte forekomme publiseringer som ikke er blitt tilstrekkelig undersøkt. Ofte bringer mediene videre hva konkurrentene melder uten nødvendige forbehold eller egne undersøkelser. I denne saken mener jeg å se at informasjon med tynt grunnlag i utgangspunktet, temmelig hurtig vokste fra den ene publikasjon til den andre, for å ende opp som nærmest kategoriske fakta.»

Klager erkjenner at det er lett å være etterpåklok, men mener likevel det er grunn til å stille spørsmål til om omtanken og hensynet til berørte barn, var tilstrekkelig fremme i bevisstheten i redaksjonene. Klager skriver: «Når påstått mobbing tas opp i mediene, for eksempel når omtalte barn i alderen seks til ti år og er fullt anonymisert, vil det som oftest være mulig for foreldre å verne barna selv overfor medieomtalen. Slik er det ikke når barna er i overgangen til ungdomstrinnet og mobbepåstandene knyttes til en dramatisk nyhet som i dagervis dominerer det nasjonale nyhetsbilde i alle medier, og som direkte identifiserer skolene. Enhver må kunne forstå hvilke belastninger dette kan få for de omtalte, uansett om påstandene er sanne eller ikke. I slike tilfeller er det bare mediene selv som har ansvar for å tenke på konsekvensene og dermed verne barna, slik VVP punkt 4.8 krever.»

Klager er klar over at spørsmålet skal vurderes for hvert enkelt medium og på grunnlag av

omstendighetene på *publiseringstidspunktet*. På publiseringstidspunktet var dødsfallet til en 13-åring sakens kjerne, skriver klager og fortsetter: «Da inngår også kunnskapen om at påstandene om mobbing kunne bli knyttet direkte til det tragiske utfall i saken, slik det også ble gjort i noen av mediene. [...]. Nøkkelspørsmålet som mediene må stille seg i en slik situasjon, er om det er tilrådelig – på det aktuelle tidspunkt – å trekke fram mobbepåstander overhodet.»

Når det gjelder avisa Valdres reagerer klager på at avisen konstaterer uten forbehold at mobbing er skjedd. Det vises til at det innledningsvis står følgende: «Opplysningane byggjer på ei rekke kjelder både i det offentlige apparatet og frå andre artikler i media.»

TILSVARSRUNDEN:

Valdres ser det som prisverdig at generalsekretæren bruker initiativretten, og er enig mer klager i at også avisa Valdres må spørre seg selv om den har utropt barn til mobbere.

Valdres mener imidlertid at den har hatt dette perspektivet med seg i hele dens dekning, og at Valdres ikke har brutt VVP punkt 4.8: «Når vi leser om igjen artikkelen [...] i lys av pkt 4.8 i Vær Varsom-plakaten sliter vi med å finne belegg for det generalsekretæren hevder, altså at «avisen konstaterer uten forbehold at mobbing er skjedd».»

Avisa mener «tvert imot», og at avisen konsekvent bruker formuleringer som «**skal ha** vore så mykje mobba» og «**skal ha** mobba henne». Valdres skriver: «Vi tar viktige forbehold allerede i innledningen. Vi skriver at «Valdres har **prøvd å laga** ei tidslinje for kva som har skjedd rundt den omkomne 13-åringen i siste halvdel av 2015. Vi opplyser at saken delvis bygger på «andre artiklar i media». Vi prøver å skille tydelig på hva vi vet og hva vi ikke vet. Vi skriver at «I 2014 **skal ho ha vore** innlagd på Drammen sjukehus». Mens vi et annet sted skriver «3.september sende fylkesmannen brev til skulen». I det ene tilfellet har vi ikke sikker kilde, i det andre tilfellet har vi en sikker kilde.»

Det skrives: «Vi har i denne saken brukt mest ressurser på hva som er skjedd i Valdres, ikke hva som lå forut for at mor og datter flyttet hit. Derfor har det også vært viktig for oss å ta forbehold i gjengivelse av mulige hendelser og årsaker, basert på andre kilder. Det meste av artikkelen handler da også hva som er skjedd i perioden etter at «mykje tyder på at jenta og mora ...har flytt til familiehytta.»

Klager skriver: «Det kan selvsagt ikke være slik at man bare ved å sette «skal ha» foran påstander og opplysninger har tatt de nødvendige forbehold som Vær Varsom-plakaten og PFU krever. Særlig i den sammenheng som denne omtalen er gitt, må det være helt andre forbehold som må stilles opp. PFU uttalte eksempelvis i sak 076/13 at «spesielt ettersom kildegrunnlaget ikke ble synliggjort for publikum», må det tas flere forbehold og være mindre konstaterende.

I avisens reportasje er det kun vist til «ei rekkje kjelder både i det offentlege apparatet og frå andre artiklar i media», og viser etter min oppfatning at avisen ikke har utvist særlig kildekritikk eller gjort egne undersøkelser.

Jeg minner om at redaksjonen her sto overfor en situasjon der leserne skulle gis bakgrunn for et barns død, og der det mer eller mindre vises til at barns mobbing lå bak den tragiske

hendelsen. Det er nettopp i slike situasjoner at journalistens og redaktørens etiske refleksjon som er uttrykt i VVP punkt 4.8 må komme frem. Det er lite i tilsvaret som tyder på at redaksjonen har gjort de avveininger som plakaten krever omkring omtalens konsekvenser for barn.»

Valdres hadde ingen ytterligere kommentarer.